

T H E S E S.

- I. Ethica Iesuitarum illorum temporum conditione necessaria erat, si, quem petierunt finem attingere voluerunt.
- II. Iesuitarum scientia omnibus in rebus politicis, eorumque merita in erudienda juventute magni fuerunt momenti, maximaque praebuerunt commoda.

Q V A S

P R A E S I D E

EXCELLENTISSIMO ET AMPLISSIMO VIRO

IOANNE HENRICO TIEFTRVNK

PROFESSORE PHILOSOPHIAE PVBLICO ORDINARIO

R E G I A I N F R I D E R I C I A N A

STIPENDII REGII CAUSA

CALENDIS MAII MDCCXCIV.

LOCO HORISQVE CONSVETIS

PVBLICE DEFENDET AVCTOR

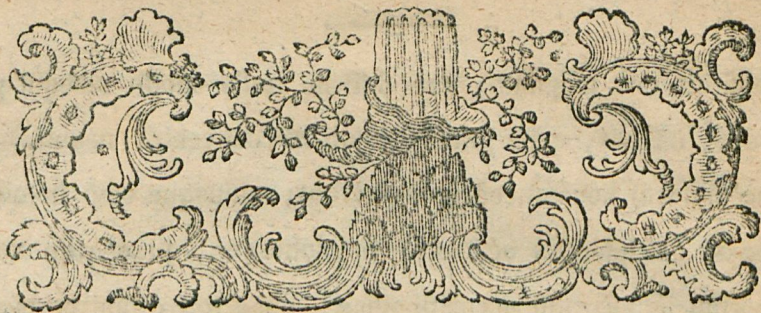
IOANNES FRIDER. GVILIELMVS SCHITTING

BEROLINAS.

H A L A E,

FORMIS HENDELIANIS.

THESIS I.

Ethica Iesuitarum, illorum temporum conditione necessaria erat, si, quem petierunt finem, attingere voverunt.

Finis omnium Iesuitarum operum erat oppressio Protestantium, praecipue vero dominatio omnium terrarum, gentium, earumque principum, fundatio et confirmatio hierarchiae, quod
pro-

propositum tam magnum, tam difficile nullo modo adsequi potuerunt, nisi via, quae principiis ethicis convenire nequit. Iesuitae quidem hoc concedere noluerunt; cuiusque vero hominis studio ad defendendas actiones, opinionesque, praesertim vero multorum inimicorum accusationibus, quae toti ordini perniciosissima fieri potuerunt, principia sua defendere, quantum fieri potuit, coacti erant. Propositum Iesuitarum ipsum quidem noxium, et nefarium erat; talia vero proposita nulla via, nisi mala, attingi possunt, et praecipue ista, quam delineaturus sum, rerum conditione. Saepissime principes et populus commiserunt crimina, quae nullo defendere potuerunt iudicio. Iesuitae vero omnia excusarunt crimina, et auctoritas ordinis a pontifice Romano confirmati effecit, ut omnes Iesuitarum absolutiones magni putarentur momenti. Tali modo occuparunt totius populi amorem, omniumque principum favorem, id, quod praesertim necessarium erat, si, quem sibi proposuerunt finem, attingere voluerunt. Mores quidem his principiis maxime corrupti sunt, sed florente hierarchia, integritas morum locum habere non potuit, et hierarchia deleta, periit etiam auctoritas ordinis societatis Iesu. — Artes, quas adhibuerunt Iesuitae variae fuerunt, omnes vero pene haud nobiles. Excusarunt crimina, quae leges vetarunt falsa inter-

terpretatione verborum, quae crimina indicant, exempli gratia,
 caedem — Alia doctrina, qua multa excusarunt crimina, illa
 erat, de probabilitate, alia doctrina de directione intentionis,
 porro illa, de reservatione mentali. — Corruptioni populi, quae
 praesertim vi hierarchiae tam maxime aucta erat, Iesuitae sese
 accommodarunt, ad obtinendam plebis gratiam. Invenerunt
 principia ethica a quoque ordine et genere observanda. Religio
 christiana gravissimas minatur poenas omnibus, qui ullum com-
 mittant crimen, ethica naturalis ipsa nimis adhuc severa erat in
 puniendis variis criminibus, quibus plebs inquinata erat, et
 nullo modo contra poenas a religione, legibusque indictas, con-
 tra propriae conscientiae iudicium tueri sese potuit. Quas vexa-
 tiones tam maximas sustulerunt Iesuitarum principia. Facundia
 magna omnium decepit populum, qui argumentorum, quae al-
 legarunt, inane intelligere non potuit, omniaque vera pu-
 tavit. Hoc modo ubique gratos sese reddiderunt, facillimeque
 illa, quae praesertim petierunt, proposita adsequi potuerunt.

 THESIS II.

Iesuitarum scientia omnibus in rebus politicis, eorumque merita in erudienda juventute magni fuerunt momenti, maximaque praebuerunt commoda.

Quam maximum esset damnum, quod omnibus illis principiis attulerunt Iesuitae, attamen aliis modis magna hominibus praebuerunt commoda. Principes Europae Iesuitis sunt usi in omnibus, difficillimisque negotiis publicis, quorum executione magnam consecuti sunt scientiam occultissimis in rationibus omnium Europae regnorum; et saepissime majorem habuerunt terrarum cognitionem, quam ipsi principes. Omnes, occultissimae etiam machinationes sine ullo erant effectu, quoniam a Iesuitis detegebantur, priusquam quidquid efficere potuerunt. Omnes principes Iesuitis adjuvantibus vim cognorunt omnium regnorum, quibus coniuncti, aut quorum inimici erant, et omnes facillime, quae illis bonae videbantur rationes inire potuerunt. — Praesertim vero curarunt litterarum cultum. Scholae, quibus erudiebantur iuvenes, ante Iesuitarum tempus litteris, quae deberent

com-

commoda non praebuerunt. Iesuitae vero scholas juventutis meliores reddiderunt utilioresque. Nam opera, quibus Iesuitae sese subjecerunt, nullis aliis perfici potuerunt, nisi hominibus non solum versutis, sed talibus etiam, qui litterarum studio formati, facultatem ubique adeundi haberent. Omnium philosophiae et rhetoricae artium periti esse debebant, si principia Iesuitica defendere, si homines ad perficienda consilia ducere, si denique gentes, earumque principes regere vellent. Artes occultas ordinis ipsius discebant, quum in ordinem inducti essent, sed opus erat, ut litterarum eruditione praepararentur in cognitionem majorum ordinis artium. Hac scholarum reformatione multi orti sunt praecipui viri, qui Iesuitarum ordini haud imbuti liberiore ratione viribus animi tam excultis, utiles sese reddere potuerunt.

Nunc

Nunc meum adhuc est, his paucis addere nomina eorum,
qui amicitiae vinculo mecum coniuncti, opponendi partes benigne
suscipere, recusare noluerunt. Sunt vero:

FRIDERICUS HENRICUS BOTHE,
philologiae candidatus Magdeburgicus,

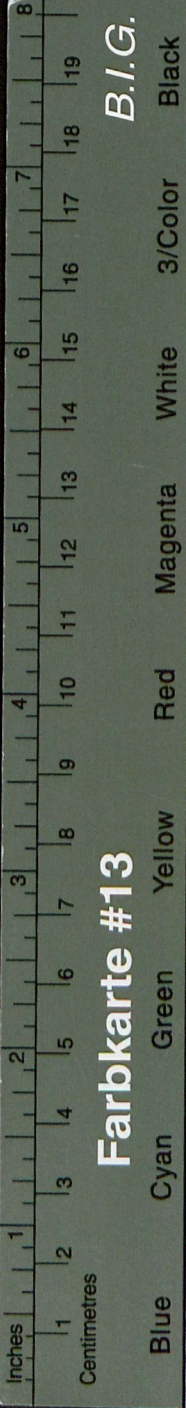
GUSTAVUS FRIDERICUS DÖLLEN,
SS. Theologiae candidatus Mesomarchicus.

Mox discessurus hac ab alma, quam maximas gratias vobis ago
pro amicitia, qua semper me amplexi estis. Ubicumque ero
locorum semper ero memor vestrum, vestrique erga me amo-
ris, sperans, ut vos etiam nomine meo, memoriam amici fin-
cerimi conjungere velit.

Inches

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

T H E S E S .
 um illorum temporum con-
 effaria erat, si, quem petie-
 attingere voluerunt.
 entia omnibus in rebus po-
 nque merita in erudienda
 agni fuerunt momenti, ma-
 ebuerunt commoda.

Q V A S
 RAESIDE
 SIMO ET AMPLISSIMO VIRO
 NRICO TIEFTRVNK
 LOSOPHIAE PVBLICO ORDINARIO
 FRIDERICIANA
 ENDII REGH CAUSA
 MAII MDCCXCIV.
 MORISQVE CONSVETIS
 EFENDET AVCTOR
 GVILIELMVS SCHITTING
 BEROLINAS.
 A L A E,
 HENDELIANIS.

